

Н. А. Сивак

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Автором раскрыта сущность понятия «социализация студента педагогического ВУЗ», обоснованно социально-педагогические условия социализации студенческой молодежи, обобщен опыт внедрения в практику работы высшего педагогического учебного заведения социально-педагогических условий социализации студентов, очерчена перспектива решения задач социального и личного самоопределения будущего специалиста образования.

Ключевые слова: социализация, учебно-воспитательный процесс, социально-педагогические условия, социальная адаптация, диалогическое взаимодействие, социально-профессиональная деятельность, волонтерская деятельность, социальный проект.

N. Sivak

SOCIAL-PEDAGOGICAL CONDITIONS OF STUDENTS SOCIALIZATION IN HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The notion of «higher pedagogical Institutions student's socialization» the result of which is social students' youth competence has been revealed by the author; students' youth social and pedagogical conditions of socialization have been grounded: fulfilling of organized social and psychological influence on the first year students to the conditions of higher pedagogical Institutions educational process; realization of dialogical interactivity of educational process members; implementation of volunteer forms of future teachers and development of civic activity during educational and after studying activity; the experience of installing into work practice of higher pedagogical Institute of social and pedagogical conditions students' socialization has been summed up; the prospect of solving problems of social and personal self-identification of future specialist in education sphere has been pictured.

Keywords: socialization, educational process, social and pedagogical conditions, social adaptation, dialogical interactivity, social professional activity, volunteer activity, social project.

Рецензенти:

Ящук І.П. – д.пед.н., проф.,
Галус О.М. – д.пед.н., проф.

Стаття надійшла до редакції 27.09.13

УДК: 371:004

О.Г.Смілянець

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

В статті розглядається проблема професійної підготовки фахівців з економічної кібернетики засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Підкреслюється необхідність фахівців з економічної кібернетики для сучасної економіки та роль інформаційно-комунікаційних технологій у їх професійній діяльності. Розглядаються проблеми, які пов'язані з практичною професійною підготовкою фахівців спеціальності «Економічна кібернетика» у вузах України.

Ключові слова: економічна кібернетика, інформаційно-комунікаційні технології, професійна підготовка.

Сучасне суспільство, у якому інформація набуває ролі соціально-значущого ресурсу (на рівні з матеріальними, енергетичними, фінансовими та іншими ресурсами), потребує висококваліфікованих фахівців, які б вільно володіли інформаційно-комунікаційними технологіями та ефективно їх використовували б у своїй професійній діяльності. Для роботи у сфері економіки, сучасного бізнесу та адміністративного управління окрім фахових та спеціальних економічних знань необхідні знання на навички вільного володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. Окрім кваліфікованих користувачів комп'ютерної техніки, сучасна економіка країни потребує фахівців, які б професійно займалися інформаційними технологіями та системами, могли б використовувати новітні програмні засоби або створювати нові програми для оптимальнішого керування економічними процесами. Саме фахівців з економічної кібернетики здатні виконувати аналіз і моделювання економічних об'єктів і задач, виконувати інформаційно-аналітичну підтримку бізнес-проектів, планувати, розроблювати, організовувати та керувати проектами інформатизації соціально-економічних об'єктів різних рівнів.

У Законі України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України» сказано, що інформаційні технології – це

© Смілянець О. Г., 2013

матеріалізовані на базі інформаційної інфраструктури види, способи і методи діяльності та застосування технічних засобів, призначених для створення, накопичення, зберігання, поширення та використання інформації (Закон України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України», 2007 р.). Л. М. Дибкова визначає інформаційні технології як сукупність методів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечують збирання, оброблення, зберігання, поширення та відображення інформації з метою зменшення трудомісткості процесів використання інформаційного ресурсу, а також підвищення їхньої надійності й оперативності (Дибкова, 2002 р.).

В Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» відмічено, що Україна готує і має значну кількість висококваліфікованих фахівців з інформаційних технологій, математики, кібернетики; у країні постійно зростає та поновлюється парк комп'ютерної техніки, сучасних систем та засобів телекомунікації, зв'язку; високою є ступінь інформатизації банківської сфери. Ці та інші передумови дають підстави вважати, що вітчизняний ринок інформаційних технологій перебуває у стані активного становлення та за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

У педагогічній науці приділяється належна увага проблемі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Науковими дослідженнями щодо використання комп'ютерної техніки та нових інформаційних технологій в освіті займаються такі вчені, як Р.С. Гуревич, А.П. Єршов, М.І. Жалдак, Ю.І. Машбиць О.В. Майборода, В.М. Монахов, О.В. Спіаковський, П.В. Стефаненко, О.К. Філатов та ін.

Досліджуючи історію розвитку вищої освіти в Україні, можемо стверджувати, що саме для підготовки спеціалістів з економічної кібернетики були вперше запровадженні інформаційно-комунікаційні технології у навчальний процес.

На даний час в навчальних планах підготовки майбутніх фахівців з економічної кібернетики згідно галузевим стандартам запроваджені такі нормативні навчальні дисципліни, що безпосередньо вивчають інформаційні технології та системи, як: економічна кібернетика; системи підтримки прийняття рішень; електронна комерція, технологія створення програмних та інтелектуальних систем; інформаційний бізнес; інформаційні системи в економіці.

Серед вибіркових дисциплін з інформаційними технологіями пов'язані такі як: управління інформаційними ресурсами; моделі управління інформаційними технологіями; WEB-програмування; стохастичне програмування; автоматизація проектування інформаційних систем.

Як бачимо з переліку предметів, майбутні фахівці з економічної кібернетики протягом навчання у вищому навчальному закладі постійно вивчають особливості функціонування інформаційно-комунікаційних технологій в економічній сфері діяльності підприємств.

Згідно з галузевим стандартом вищої освіти України Освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки бакалаврів за спеціальностями напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» за 2006 рік фахівці із спеціальності «Економічна кібернетика» починають вивчати інформаційні технології не вивчаючи основ із застосування в економічних розрахунках пакетів прикладних програм загального використання, таких як текстові редактори, табличні процесори та системи управління базами даних. В освітньо-професійній програмі приводяться анотації змісту нормативних дисциплін. З даних анотацій при аналізі дисциплін для фахівців з економічної кібернетики можна відмітити, що не розглядаються теми які для інших спеціальностей викладаються у дисципліні «Економічна інформатика», це такі теми як: системне забезпечення інформаційних процесів; мережні технології; програмні засоби роботи зі структурованими документами; програмні засоби обробки табличних даних; програмні засоби роботи з базами та сховищами даних.

На практиці викладачі самотужки вирішують прогалини у знаннях студентів, і у курсі «Економічна кібернетика» викладають усі вище зазначені теми. Така ситуація склалася тому, що на жаль молоді люди після закінчення середньої школи не володіють достатніми теоретичними і практичними знаннями щодо застосування прикладних програм для майбутньої професійної діяльності. Майбутні абітурієнти за програмою з дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка» у середній школі повинні вивчати данні теми, їх основні теоретичні положення та основи роботи з прикладними програмами загального призначення. Але треба зауважити, що для вивчення усього об'єму навчального матеріалу з даних тем, обсяг аудиторних годин, який складає одну годину на тиждень, недостатній. В результаті першокурсники (які навчаються за спеціальністю

економічна кібернетика) у своїй більшості не володіють необхідним об'ємом знань з інформатики для подальшого вивчення дисциплін у вищих навчальних закладах, що пов'язані з інформаційними технологіями. В більшості вищих навчальних закладах, що готують фахівців з економічної кібернетики, для збільшення інформаційних навичок студентів організують підготовчі курси, які ще іноді називають курсами вирівнювання знань, на яких шкільну програму з інформатики читають викладачі вузів з урахуванням вимог вищої школи.

В процесі навчання у вищому навчальному конче потрібно забезпечити розвиток у студентів системного мислення, усвідомлення необхідності застосування інформаційно-комунікаційних технологій та кібернетичні принципи до задач управління та прийняття рішень, до дослідження складних економічних явищ і процесів.

Перед викладачами вищих навчальних закладів стоїть складна задача навчити майбутнього фахівця з економічної кібернетики раціонально використовувати інформаційно-комунікаційні технології, їх технічні можливості та програмне забезпечення обчислювальної техніки при економічному аналізі, коли в якості первинної інформації потрібно застосовувати численні техніко-економічні і соціальні показники, нормативно-довідкові та інші вхідні данні. Також необхідно навчити студентів підбирати програмне забезпечення, яке б відповідало специфіці вирішуваних задач та реалізовувало би вибраний економіко-математичний метод, та в результаті обробки первинної інформації крім основних показників, видавав би й низку допоміжних чинників, які б полегшували інтерпретацію одержаних результатів.

В дисципліні «Економічна кібернетика» за галузевим стандартом вивчаються такі теми, як: система, модель, інформація, управління, економічна система, основні принципи аналізу і синтезу економічних систем, процедури аналізу економічних систем, аналіз виробничих підсистем, проблеми оптимізації економічних систем, методи розв'язання задач на умовний екстремум і т.п. Метою дисципліни «Системи підтримки прийняття рішень» є формування бази фундаментальних теоретичних знань щодо суті систем підтримки прийняття рішень (СППР), оцінювання та вибору методів підтримки прийняття рішень і забезпечувальних засобів СППР. Студенти повинні оволодіти методологічно-організаційними особливостями прийняття управлінських рішень, набути практичних навичок із проектування, створення й застосування СППР на базі нових

інформаційних технологій та обчислювальної техніки. Дисципліна «Технологія створення програмних та інтелектуальних систем» призначена для формування теоретичних знань і практичних навичок створення програмних систем засобами багатокористувацьких систем управління базами даних та експертних систем для розв'язання економічних задач. Студенти на заняттях з даного курсу повинні оволодіти технологіями та засобами створення програмних систем штучного інтелекту в економіці.

Економічну інформацію та інструментарій її обробки майбутні кібернетики з економіки вивчають у дисципліні «Інформаційні системи в економіці», в якій формуються знання і навички з методології проектування, організації та використання інформаційних технологій в економіці України. Зміст дисципліни складається з таких тем, як: поняття про інформаційні системи та процеси їх створення; структурне, технічне і робоче проектування інформаційних систем; упровадження, супровід і керування якістю інформаційних систем; інформаційні системи в різних галузях економіки України.

При аналізі освітньо-професійної програми перепідготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» 2003 року слід зазначити, що для перепідготовки спеціалістів з економічної кібернетики впровадженні ще інші дисципліни, які пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями. Це такі дисципліни, як: програмні оболонки і пакети, системи оброблення економічної інформації; корпоративні інформаційні системи; ефективність інформаційних систем; комп'ютерні мережі; електронна комерція. Але в освітньо-професійній програмі за 2006 рік дисциплін, які б вивчали мережеві інформаційні технології та системи, майже немає, крім дисципліни WEB-програмування. Це негативно відображається на знаннях студентів щодо основ роботи в комп'ютерних мережах. Таким чином, застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з економічної кібернетики в Україні потребує подальшого удосконалення та адаптації до сучасних умов економіки та ринку праці в Україні.

Література

1. Дибкова Л.М. Інформатика та комп'ютерна техніка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Дибкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 320 с.

2. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>

3. Закон України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>

4. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності «Економічна кібернетика» напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол.авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2004. – 55 с.

5. Освітньо-професійна програма перепідготовки спеціаліста напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2003. – 134 с.

6. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ імені Вадима гетьмана, 2006. – 128 с.

Е. Г. Смилянec

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО - КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КИБЕРНЕТИКИ

В статье рассматривается проблема профессионально подготовки специалистов по экономической кибернетике средствами информационно-коммуникационных технологий. Подчеркивается необходимость специалистов по экономической кибернетике для современной экономики и роль информационно-коммуникационных технологий в их профессиональной деятельности. Рассматриваются проблемы, которые связаны с практической подготовкой специалистов специальности «Экономическая кибернетика»

Ключевые слова: экономическая кибернетика, информационно-коммуникационные технологии, профессиональная подготовка

O. Smilyanets

THE USING OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL TRAINING OF ECONOMIC CYBERNETIC SPECIALISTS

In a paper the problem professionally preparations of the experts on economic cybernetics by tools is considered is informational- communication process engineering's. The necessity of the experts on economic cybernetics for modern economy and role informational – communication in their professional activity is underlined. The problems are considered which are connected to practical preparation of the experts of a specialist « Economic cybernetics

Keywords: economic cybernetics, informational-communication process engineerings, professional training

Рецензенти:

Коваль Т. І. – д.пед. н., проф.,

Бурдейна Л.І. –к.пед. н.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2013